

Examen VMBO-GL en TL

2016

tijdvak 1
woensdag 25 mei
13.30 - 15.30 uur

maatschappijleer 2 CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 44 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 63 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Politiek en beleid

---

tekst 1

Café dicht

Een café in Dokkum moet twee weken dicht. ... heeft dit besluit genomen vanwege de voortdurende verstoring van de openbare orde en veiligheid.

naar: www.waldnet.nl van 24 april 2015

- 1p 1 Wat moet op de puntjes in tekst 1 worden ingevuld?
- A De burgemeester
  - B De gemeenteraad
  - C De politie
  - D Het college van B en W

tekst 2

Meerderheid Tweede Kamer stemt in met leenstelsel

Een meerderheid van de Tweede Kamer is akkoord gegaan met het 'wetsvoorstel studievoorschot'.
Met 97 stemmen voor en 53 tegen is het wetsvoorstel aangenomen. Als ook ... akkoord gaat, wordt de basisbeurs per september 2015 afgeschaft en vervangen door het leenstelsel.

naar: www.utnieuws.nl van 11 november 2014

- 1p 2 Wat moet op de puntjes in tekst 2 worden ingevuld?

tekst 3

Meerderheid Tweede Kamer stemt in met leenstelsel (vervolg)

De Tweede Kamer heeft gebruik gemaakt van ... en het oorspronkelijke wetsvoorstel van de minister op een aantal punten gewijzigd. Zo gaat onder andere het minimumbedrag dat oud-studenten maandelijks moeten terugbetalen flink omlaag.

naar: www.utnieuws.nl van 11 november 2014

- 1p 3 De Tweede Kamer heeft een aantal rechten om haar taken goed uit te kunnen voeren.
Welk recht van de Tweede Kamer moet op de puntjes in tekst 3 worden ingevuld?
- A het recht van amendement
  - B het recht van enquête
  - C het recht van initiatief
  - D het recht van interpellatie

tabel 1

Peiling 29 juni 2014

partij	aantal zetels
VVD	23
PvdA	12
PVV	20
SP	21
CDA	22
D66	26
ChristenUnie	8
GroenLinks	6
SGP	4
Partij voor de Dieren	6
50PLUS	1
Piratenpartij	1
totaal	150

bron: www.peil.nl

Bekijk tabel 1.

- 1p 4 Stel dat de peiling van 29 juni 2014 de uitslag van een Tweede Kamerverkiezing is.
Van welke politieke partij zou dan normaal gesproken de minister-president afkomstig zijn?
- A CDA
  - B D66
  - C PvdA
  - D PVV
  - E SP
  - F VVD

tekst 4

Statenleden Limburg verzuimen het meest

Ruim 1200 keer zijn leden van de Provinciale Staten niet komen opdagen als volksvertegenwoordiger bij vergaderingen van de Provinciale Staten. Het gaat hierbij om de periode vanaf de verkiezingen van 2011. Dat blijkt uit onderzoek van De Telegraaf.

naar: www.telegraaf.nl van 21 januari 2015

- 1p 5 Massamedia hebben een aantal functies voor de democratische besluitvorming, zoals de meningsvormende functie. Ook het doen van onderzoek kan als een functie van de massamedia gezien worden.
→ Welke **andere** functie voor de democratische besluitvorming vervult De Telegraaf met het onderzoek uit tekst 4?
- 2p 6 In welk van de volgende politieke organen kan een oppositiepartij zitten? Kies de juiste nummers uit onderstaand rijtje.
- 1 de Eerste Kamer
  - 2 de Gedeputeerde Staten
  - 3 de gemeenteraad
  - 4 de regering
  - 5 de Tweede Kamer
  - 6 het college van B en W
  - 7 het kabinet

tekst 5

Meer huurwoningen voor arm en rijk

De VVD en PvdA hebben een plan bedacht voor de bouw van goedkope en duurdere huurwoningen. Daarmee willen ze de wachtlijsten op huurwoningen aanpakken. De VVD en PvdA dienen vandaag hun plan in.

naar: nos.nl van 29 oktober 2014

- 1p 7 Het politieke besluitvormingsproces verloopt in een aantal fasen. Van welke fase in de politieke besluitvorming is sprake in tekst 5?
- A fase 1: noemen van wensen / het (h)erkennen van het probleem als politiek probleem
  - B fase 2: vergelijken of afwegen van wensen of behoeften: de politiek komt met oplossingen
  - C fase 3: het nemen van besluiten
  - D fase 4: het uitvoeren van besluiten

tabel 2

Uitslag van een stemming in de Tweede Kamer

partij	aantal zetels	voor	tegen
VVD	41	x	
PvdA	38		x
SP	15	x	
CDA	13		x
PVV	12	x	
D66	12		x
ChristenUnie	5		x
GroenLinks	4	x	
SGP	3		x
GrBvK ¹⁾	2		x
Partij voor de Dieren	2	x	
50PLUS/Klein	1	x	
Van Vliet	1	x	
50PLUS/Baay-Timmerman	1	x	
totaal	150	77	73

noot 1 GrBvK = Groep Bontes/van Klaveren

bron: www.tweedekamer.nl

- 1p 8 In tabel 2 staat de uitslag van een stemming in de Tweede Kamer over een voorstel.
Stelling: als de Partij voor de Dieren tegen had gestemd, was het voorstel niet aangenomen.
→ Leg uit of deze stelling juist of onjuist is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
De stelling is ... (juist/onjuist), want ...

tekst 6

“Het worden spannende maanden. Op 18 maart gaat Nederland naar de stembus. Dat is het moment waarop mensen af kunnen rekenen¹⁾ met de enorme ongelijkheid, met de bezuinigingen op de zorg en met politici die de tweedeling verder laten groeien. Op 18 maart rekenen we af met dit kabinet.”

noot 1 afrekenen met/op = beoordelen, bestraffen

bron: website van een politieke partij van 31 januari 2015

- 1p 9 Tekst 6 is een aantal weken voor de Provinciale Statenverkiezingen op de website van een politieke partij geplaatst.
Wat kun je op basis van de tekst zeggen over deze politieke partij?
De partij is
- A een linkse coalitiepartij.
  - B een linkse oppositiepartij.
  - C een rechtse coalitiepartij.
  - D een rechtse oppositiepartij.

tekst 7

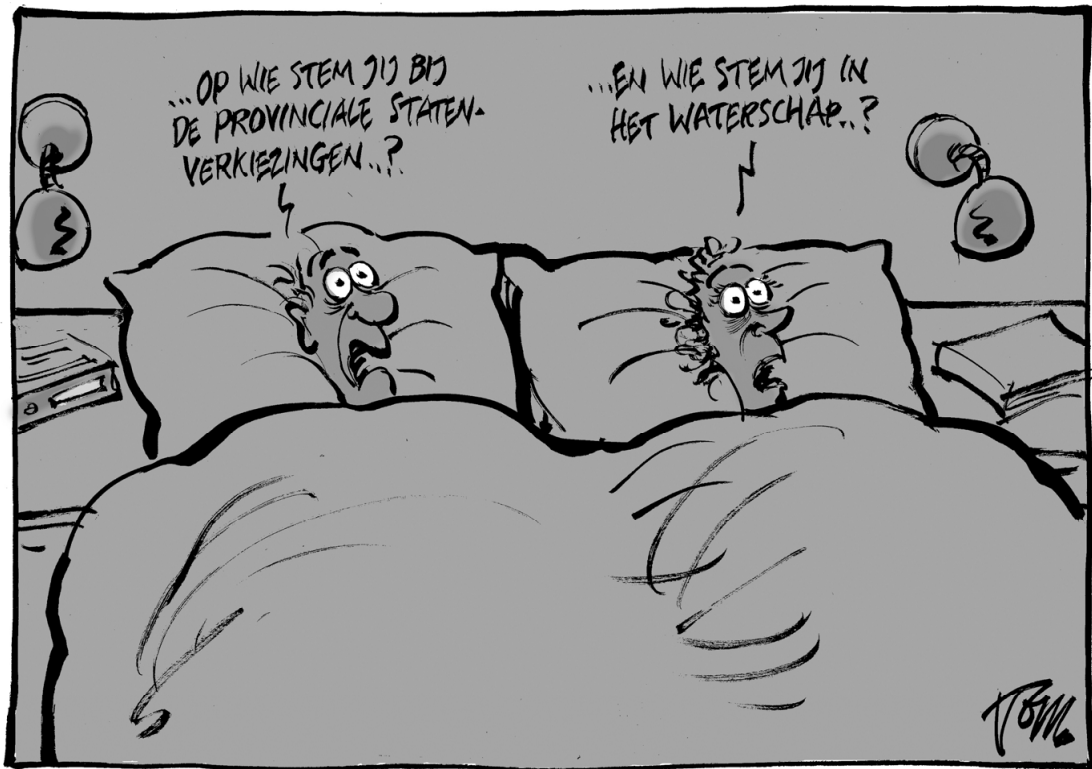
VVD wil einde aan regels voor taxichauffeurs

Als het aan de VVD ligt, kunnen de meeste regels waar taxichauffeurs aan moeten voldoen worden geschrapt. Dat zegt VVD-Kamerlid Barbara Visser tegen NU.nl.

naar: www.nu.nl van 5 december 2014

- 1p 10 Welk kenmerk van de politieke stroming waartoe de VVD behoort, is te herkennen in tekst 7?
- A deregulering
  - B gespreide verantwoordelijkheid
  - C particulier initiatief
  - D rentmeesterschap

afbeelding 1

“... Op wie stem jij bij de Provinciale Statenverkiezingen...?”

“... En wie stem jij in het Waterschap...?”

bron: Trouw van 7 maart 2015

- 1p 11 De mensen in afbeelding 1 liggen wakker en vragen aan elkaar wat ze gaan stemmen bij bepaalde verkiezingen. Voor maximaal hoeveel **andere** politieke verkiezingen kunnen alle mensen die in Nederland wonen, achttien jaar en ouder zijn, en de Nederlandse nationaliteit hebben, hun stem uitbrengen?
- A nog 1 andere verkiezing
  - B nog 2 andere verkiezingen
  - C nog 3 andere verkiezingen
  - D nog 4 andere verkiezingen

tekst 8

Lange mensen willen meer beenruimte in vliegtuig

Lange mensen zullen het probleem herkennen: zitten in een vliegtuig is een ramp! “En het is nog gevaarlijk ook, want wij kunnen de crashhouding niet eens aannemen”, zegt Rob Leurs-Kout van de Klub Lange Mensen, zelf 2 meter 11.

- 5 Woensdag zal de club in de Tweede Kamer, in een vergadering met onder andere de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, aandringen op oplossingen voor het probleem. “We vragen aandacht voor de veiligheid van lange passagiers in vliegtuigen en het gebrek aan been- en zitruimte in de verkeerstoestellen met als mogelijk gevolg trombose door
- 10 afgeknelde ledematen”, zegt Leurs-Kout.
De Klub Lange Mensen heeft in samenwerking met Hogeschool InHolland een nieuwe vliegtuigstoel laten ontwerpen, die volledig rekening houdt met de alsmaar langer wordende Nederlander.

naar: www.metronieuws.nl van 31 maart 2015

- 2p 12 De Klub Lange Mensen is een belangengroep. Een kenmerk van belangengroepen is dat ze bepaalde belangen nastreven.
→ Noem een **ander** kenmerk van belangengroepen en geef uit tekst 8 een citaat waaruit dit kenmerk blijkt.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Kenmerk: ...
Citaat uit tekst 8: ...
- 2p 13 Een belangengroep kan macht uitoefenen met behulp van machtsmiddelen of machtsbronnen. Uit tekst 8 blijkt dat de Klub Lange Mensen over bepaalde machtsmiddelen of -bronnen beschikt.
→ Noem **twee** van deze machtsmiddelen of -bronnen.

tekst 9

Een Europese instelling

Deze instelling van de Europese Unie kan worden beschouwd als het dagelijks bestuur van de EU. Deze instelling mag als enige EU-instelling wetsvoorstellen indienen.

naar: www.europa-nu.nl

- 1p 14 Over welke Europese instelling gaat tekst 9?
A over de Europese Commissie
B over de Raad van ministers van alle EU-landen
C over het Europees Parlement

- 2p 15 Hieronder staat een aantal beweringen over de Europese Unie.
→ Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.
- 1 Als een EU-lidstaat een goede reden heeft, mag het besluiten een Europese wet niet in te voeren.
  - 2 De twee oorspronkelijke doelstellingen van de EU waren het bevorderen van de welvaart en een gezamenlijk asielbeleid.
  - 3 Het Europees burgerschap houdt onder andere in dat je als EU-burger het recht hebt om te wonen in een ander EU-land.
  - 4 In minder dan 25 EU-lidstaten is de euro het wettige betaalmiddel.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

tekst 10

'Minister moet in discussie'

Een groep van organisaties en deskundigen heeft een open brief aan de minister van Veiligheid en Justitie gestuurd. De groep vindt dat de minister wetsvoorstellen die gaan over het bewaren van gegevens van burgers, moet uitstellen. Eerst moet er een discussie over worden gevoerd, vindt de groep. Het gaat onder andere over de bewaarplicht van telecomgegevens en de bevoegdheid van de politie om te hacken.

naar: www.volkskrant.nl van 3 april 2015

Lees tekst 10.

- 1p 16 Onder welk kenmerk van de parlementaire democratie valt het onderwerp waarover de groep uit tekst 10 een discussie wil?
onder het kenmerk dat
- A alle burgers voor de wet gelijk zijn
  - B de politieke macht namens de burgers bij het parlement ligt
  - C er een machtscheiding is
  - D er grondrechten zijn

tekst 11

Het verlies van de PvdA

De PvdA heeft met de omhelzing van het neo-liberalisme het grote verlies bij de verkiezingen vooral aan zichzelf te wijten, vinden de sociologen Willem Trommel en Mark Elchardus. 'De PvdA moet terug naar haar waarden.'

naar: www.groene.nl van 25 maart 2015

- 1p 17 Naar welke waarde, die ook centraal staat in de politieke stroming waartoe de PvdA behoort, zou de PvdA terug moeten volgens de sociologen in tekst 11?
- A eerlijkheid
  - B eigen verantwoordelijkheid
  - C solidariteit
  - D veiligheid

tekst 12

Eerste Kamer

De Eerste Kamer is wel een deel van de volksvertegenwoordiging, maar wordt niet rechtstreeks gekozen. D66 vindt dit niet meer van deze tijd en wil daarom de Eerste Kamer afschaffen.

naar: d66.nl van 12 maart 2015

- 1p 18 Het standpunt in tekst 12 past bij een uitgangspunt van D66. Welk uitgangspunt is dit?
- A bescherming van de rechtsstaat
  - B bestuurlijke vernieuwing
  - C deregulering
  - D eigen verantwoordelijkheid

tekst 13

'Examendiefstal Ibn Ghaldoun kostte miljoenen euro's'

De diefstal van zevenentwintig examens op de inmiddels gesloten school Ibn Ghaldoun in Rotterdam heeft miljoenen euro's gekost. Daarnaast kwamen ongeveer vijftig docenten en medewerkers van de islamitische school zonder werk te zitten. Tot die conclusie komen de voormalige bestuursvoorzitter en rector van de school.

De school ging failliet na de waarschijnlijk grootste examenroof in de geschiedenis. Het ministerie van Onderwijs zette de financiering stop na de inbraak, waardoor de school in grote financiële problemen kwam. Het faillissement kostte het Ministerie van Onderwijs 1,8 miljoen euro en de gemeente Rotterdam 1,2 miljoen euro.

naar: www.elsevier.nl van 16 februari 2014

- 1p 19 Criminaliteit kan immateriële en materiële gevolgen hebben. Welke gevolgen van de examendiefstal blijken uit tekst 13?
- A alleen immateriële gevolgen
  - B alleen materiële gevolgen
  - C immateriële en materiële gevolgen
- 3p 20 Hieronder staat een aantal handelingen die plaatsvinden in een rechtszitting.
- 1 het houden van een pleidooi
  - 2 het houden van een requisitoir
  - 3 het ondervragen van de verdachte
  - 4 het ondervragen van getuigen
  - 5 het uitspreken van een vonnis
  - 6 het voorlezen van de tenlastelegging
- Geef voor elke handeling aan wie deze uitvoert of uitvoeren. Kies uit de volgende drie functionarissen: de advocaat, de officier van justitie en de rechter.
- Let op:** een handeling kan ook door meer dan één functionaris worden uitgevoerd.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- 1: ...
  - 2: ...
  - 3: ...
  - 4: ...
  - 5: ...
  - 6: ...

tekst 14

VVD wil boete van 250 euro voor het naroeppen van vrouwen

Het op straat naroeppen, uitschelden en seksueel intimideren van vrouwen (bijvoorbeeld het maken van gebaren) moet strafbaar worden gesteld, vindt de Amsterdamse VVD.

VVD-raadslid Dilan Yesilgöz vindt dat vrouwen zich op straat veilig moeten voelen. “Flirten hoort bij het straatleven, maar het gaat erom dat vrouwen vrij kunnen rondlopen op straat zonder lastiggevalen te worden”, aldus Yesilgöz.

De VVD zou graag zien dat Amsterdam net als de Belgische gemeente Brussel seksueel getinte opmerkingen op straat strafbaar stelt. In 2013 zijn daar 22 boetes van 250 euro uitgedeeld.

Yesilgöz vindt dat een dader in Amsterdam behalve een boete ook een taakstraf moet krijgen, in de vorm van het werken bij een vrouwenorganisatie.

naar: www.parool.nl van 20 september 2014

Lees tekst 14.

- 2p 21 De Amsterdamse VVD wil het maken van seksuele opmerkingen en het naroeppen van vrouwen strafbaar stellen. Er zijn ook tegenstanders van dit strafbaar stellen.

→ Geef een argument voor of tegen het strafbaar stellen van het maken van seksuele opmerkingen en het naroeppen van vrouwen. Je moet in je antwoord een kenmerk van de rechtsstaat betrekken.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Het moet ... (wel/niet) strafbaar worden,
want een kenmerk van de rechtsstaat is ...
en ... (vul argument in).

Zie regels 11 tot en met 13 van tekst 14.

- 1p 22 Strafrechtelijke sancties kun je indelen in hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen.

Waaronder vallen de sancties die raadslid Yesilgöz wil kunnen laten opleggen?

onder

- A hoofdstraffen en bijkomende straffen
- B hoofdstraffen en maatregelen
- C maatregelen en bijkomende straffen
- D alleen bijkomende straffen
- E alleen hoofdstraffen

- 2p 23 In tekst 14 staat dat raadslid Yesilgöz wil dat de dader een taakstraf in de vorm van het werken bij een vrouwenorganisatie krijgt. Strafrechtelijke sancties worden met verschillende doelen opgelegd, bijvoorbeeld met het doel vergelding.
→ Noem een **ander** doel van straffen dat met deze taakstraf bereikt kan worden. Geef aan hoe dit doel door deze taakstraf bereikt wordt.

tekst 15

Negeren rood kruis boven weg strenger bestraft

De minister van Infrastructuur en Milieu neemt op verzoek van de Tweede Kamer maatregelen om de veiligheid van wegwerkers, hulpverleners en weginspecteurs te vergroten. Afgelopen jaar gebeurden er regelmatig ongelukken, doordat weggebruikers het rode kruis boven de snelweg negeerden.

Weggebruikers die een rood kruis negeren, worden sinds 1 januari 2015 strenger bestraft. Overtreders kunnen nu zelfs voor de rechter worden gedaagd.

naar: www.knmv.nl van 21 januari 2015

- 2p 24 De maatregel in tekst 15 valt zowel onder preventief beleid als onder repressief beleid.
→ Leg dit uit.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Onder preventief beleid, want uit tekst 15 blijkt ...
Onder repressief beleid, want uit tekst 15 blijkt ...

tabel 3**Een aantal geregistreerde misdrijven naar type delict (landelijk)**

	2013 januari t/m juni	2014 januari t/m juni
aantasting openbare orde	2.583	2.906
bedreiging	18.112	17.642
brand/ontploffing	2.754	2.625
diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	48.307	44.197
diefstal van bromfietsen, snorfietsen, fietsen	56.135	62.143
diefstal van motorvoertuigen	8.276	8.080
diefstal/inbraak box/garage/schuur/tuinhuis	11.830	11.402
diefstal/inbraak woning (voltooid en pogingen)	43.381	36.379
drugshandel	7.590	7.140
geweldsmisdrijven - totaal	46.420	45.109
mishandeling	25.964	25.205
openlijk geweld (persoon)	2.344	2.262
vernieling	62.119	60.586
wapenhandel	2.873	2.615
zakkenrollerij	20.714	16.984
zedemisdrijf	3.628	3.505

- 1p **25** Er bestaan verschillende manieren om de omvang van criminaliteit te meten. De cijfers in tabel 3 zijn gebaseerd op een bepaald soort onderzoek of statistiek.
Tabel 3 geeft geen volledig beeld van het werkelijke aantal gevallen van 'diefstal van bromfietsen, snorfietsen, fietsen'.
→ Geef hiervoor een verklaring.
- 1p **26** Welk soort onderzoek of statistiek kan een vollediger beeld geven van het werkelijke aantal gevallen van 'diefstal van bromfietsen, snorfietsen, fietsen' dan tabel 3?
- A politiestatistieken
  - B rechtbankstatistieken
  - C slachtofferonderzoek

- 2p 27 Hieronder staat een aantal beweringen naar aanleiding van tabel 3.
- Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.
- 1 De misdrijven uit tabel 3 staan vermeld in verschillende wetboeken.
  - 2 In tabel 3 komen vormen van witteboordencriminaliteit voor.
  - 3 Volgens tabel 3 is de totale hoeveelheid vermogenscriminaliteit in het eerste halfjaar van 2014 lager dan in het eerste halfjaar van 2013.
  - 4 Volgens tabel 3 is het totale aantal geweldsmisdrijven in het eerste halfjaar van 2014 hoger dan in het eerste halfjaar van 2013.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

tekst 16

Eis en uitspraak in een rechtszaak

De officier van justitie eist een gevangenisstraf van 60 dagen, waarvan 28 dagen voorwaardelijk, met een proeftijd van twee jaar. De rechtbank veroordeelt de verdachte tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 32 dagen.

naar: uitspraken.rechtspraak.nl van 3 oktober 2014

Lees tekst 16.

- 2p 28 Anne en Tarik lezen allebei tekst 16.
- Anne zegt: “De uitspraak van de rechtbank en de eis van de officier van justitie zijn voor de verdachte precies hetzelfde.”
- Tarik zegt: “Nee, er is voor de verdachte wel een verschil tussen de uitspraak van de rechter en de eis van de officier van justitie.”
- Leg uit wie er gelijk heeft, Anne of Tarik.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- kies uit:
- Anne heeft gelijk, want ... (Leg zo precies mogelijk uit waarom volgens jou de uitspraak van de rechtbank en de eis van de officier van justitie voor de verdachte precies hetzelfde zijn.)
- of
- Tarik heeft gelijk, want ... (Leg zo precies mogelijk uit wat volgens jou voor de verdachte het verschil is tussen de uitspraak van de rechtbank en de eis van de officier van justitie.)

tekst 17

Geen bewijs tegen verdachte van moord

Na ongeveer vijf jaar heeft het Openbaar Ministerie (OM) een eind gemaakt aan de zaak tegen J.S., de inmiddels 56-jarige verdachte van de moord op de Limburger R.N.

De enige verdachte was J.S. Volgens de advocaat van J.S. is er onvoldoende bewijs. Het OM bevestigt dat er nu geen aanknopingspunten meer zijn. Het onderzoek ligt nu stil.

naar: www.nu.nl van 22 oktober 2014

- 1p 29 Hieronder staat een aantal beweringen naar aanleiding van tekst 17.
→ Welke bewering is juist?
Kies één nummer uit het rijtje.
- 1 De moordzaak op de Limburger kan niet meer voor de rechter komen.
  - 2 Het OM heeft de zaak tegen J.S. geseponeerd.
  - 3 J.S. komt nu, na ongeveer vijf jaar, vrij uit de gevangenis.
  - 4 Na ongeveer vijf jaar blijkt dat J.S. onschuldig is.
- 1p 30 Een taak van de officier van justitie is om na het opsporingsonderzoek te besluiten hoe de zaak tegen een verdachte verder wordt afgehandeld. Een van de manieren waarop het OM een zaak kan afhandelen komt naar voren in tekst 17.
→ Noem een **andere** mogelijkheid dan in tekst 17, die het OM heeft om een zaak tegen iemand af te handelen.
- 2p 31 Hieronder staat een aantal individuele en maatschappelijke verklaringen voor crimineel gedrag.
→ Met welke twee maatschappelijke verklaringen is witteboordencriminaliteit het beste te verklaren?
Kies **twee** nummers uit het rijtje.
- 1 Crimineel gedrag leidt tot status in de groep.
  - 2 De normloosheid is toegenomen.
  - 3 Gebrek aan maatschappelijke bindingen bevordert crimineel gedrag.
  - 4 Geringe pakkans bevordert crimineel gedrag.
  - 5 Sommige mensen zijn heel makkelijk over te halen tot crimineel gedrag.

Analyse maatschappelijk vraagstuk: smartphone-gebruik tijdens het fietsen

---

Bij de beantwoording van de vragen 32 tot en met 44 maak je gebruik van de teksten 1 tot en met 3 en afbeelding 1 van het bronnenboekje.

Lees tekst 1 en 2.

- 4p 32 Uit tekst 1 en 2 blijkt dat het gebruik van smartphones op de fiets een maatschappelijk vraagstuk is. Een maatschappelijk vraagstuk heeft een aantal kenmerken. Een kenmerk is bijvoorbeeld dat het vraagstuk de aandacht krijgt van de media.
→ Noem **twee andere** kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk en geef voor elk kenmerk aan waarom uit tekst 1 en/of 2 blijkt dat dit kenmerk van toepassing is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Kenmerk 1: ...

Dit blijkt uit tekst ... (vul tekstnummer in), want ...

Kenmerk 2: ...

Dit blijkt uit tekst ... (vul tekstnummer in), want ...

Zie tekst 1.

- 1p 33 Teksten kunnen in meer of mindere mate objectief of subjectief zijn. Is tekst 1 te beschouwen als een objectieve of een subjectieve tekst en waarom?
- A een objectieve tekst, want de gegevens berusten op controleerbare feiten
  - B een objectieve tekst, want er worden alleen deskundigen aan het woord gelaten
  - C een subjectieve tekst, want er staan meningen in
  - D een subjectieve tekst, want in de tekst zijn feiten en meningen niet duidelijk gescheiden

Zie tekst 1.

- 1p 34 Tekst 1 stond in De Telegraaf. Dagbladen kunnen niet alle nieuwsberichten plaatsen. Ze moeten een keuze maken. De keuzes over welke gebeurtenissen uiteindelijk in het dagblad komen, worden in verschillende stadia door verschillende mensen gemaakt. Zo is er bijvoorbeeld een stadium waarin een verslaggever of journalist besluit om wel of niet over iets te berichten.
→ Wie besluit in een later stadium of het bericht in het dagblad komt?

Zie tekst 1.

- 2p 35 Bij de keuze om een artikel over een onderwerp te schrijven en plaatsen, wordt gebruik gemaakt van een aantal criteria. Zo kan een gebeurtenis heel bijzonder zijn.

→ Noem **twee andere** selectiecriteria die een rol gespeeld kunnen hebben bij de keuze voor het plaatsen van tekst 1 in De Telegraaf. Geef per selectie criterium een toelichting.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Selectie criterium 1: ... , want ...

Selectie criterium 2: ... , want ...

Zie tekst 2.

- 1p 36 Een maatschappelijk vraagstuk is vanuit verschillende invalshoeken te bekijken.

Welke invalshoek is te herkennen in regel 5 tot en met 7 van tekst 2?

- A de politiek-juridische invalshoek
- B de sociaal-culturele invalshoek
- C de sociaal-economische invalshoek
- D de veranderings- en vergelijkende invalshoek

Zie tekst 2.

- 1p 37 In welke regel(s) van tekst 2 is de veranderings- en vergelijkende invalshoek te herkennen?

Zie tekst 2.

- 1p 38 De verkeersregels binnen de Europese Unie kunnen verschillen. In het verleden bleven veel mensen die in het buitenland een verkeersregel overtraden, ongestraft door de onvoldoende samenwerking tussen EU-landen. Daarom is in 2013 een nieuwe richtlijn (wet) in werking getreden om Europese lidstaten te verplichten informatie uit te wisselen. (naar: www.europa-nu.nl)

Als een land de richtlijn niet goed toepast, dan kan de Europese Commissie een klacht indienen bij een andere Europese instantie.

Bij welke Europese instantie moet de klacht worden ingediend?

- A de Europese Raad
- B de Raad voor de Europese Unie
- C het Europees Hof van Justitie
- D het Europees Parlement

Zie tekst 1 en 2.

- 1p 39 De overheid is de campagne 'Aandacht op de weg' gestart.
Er zijn verschillende theorieën over de beïnvloeding van mensen door de massamedia.
→ Leg uit welke invloed de campagne 'Aandacht op de weg' op jongeren zal hebben volgens de theorie van de selectieve perceptie.
- 1p 40 Er zijn verschillende theorieën over de beïnvloeding van mensen door de massamedia.
Stel dat iemand het volgende beweert: een goede manier om het gedrag van jongeren te beïnvloeden, is om het gewenste gedrag door populaire personen in televisieprogramma's en -series te laten benadrukken.
Van welke beïnvloedingstheorie gaat deze persoon dan uit?
A de agendatheorie
B de injectienaaldtheorie
C de multi-step-flow-theorie
D de theorie van de media als betekenisgever

Bekijk afbeelding 1.

- 1p 41 De massamedia vervullen verschillende functies.
Welke functie vervult afbeelding 1 vooral?
A de amuserende functie
B de democratische functie
C de socialiserende functie
D de waakhondfunctie

Lees tekst 3.

- 2p 42 Uit tekst 3 kun je een mogelijke waarde van voorstanders van smartphone-gebruik op de fiets en een mogelijke waarde van tegenstanders van smartphone-gebruik op de fiets halen.
→ Noem een waarde van voorstanders en een waarde van tegenstanders van smartphone-gebruik op de fiets.
Let op: formuleer je antwoord als een waarde.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Waarde voorstanders: ...
Waarde tegenstanders: ...
- 2p 43 Er zijn verschillende groeperingen betrokken bij het maatschappelijk vraagstuk, zoals fietsers die hun smartphone willen blijven gebruiken op de fiets.
→ Noem **twee** mogelijkheden die fietsers hebben om hun standpunt aan de politiek kenbaar te maken.

Let op: de laatste vraag van dit examen staat op de volgende pagina.

2p 44 Een maatschappelijk vraagstuk kun je vanuit verschillende invalshoeken bekijken.

→ Ben jij voor of tegen een verbod op het gebruik van smartphones tijdens het fietsen?

Geef een argument voor je mening vanuit de politiek-juridische invalshoek. Gebruik een gegeven uit het bronnenboekje en leg uit waarom dit een argument vanuit deze invalshoek is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Ik ben ... (voor/tegen) een verbod, want ...

Zie hiervoor ook regel(s) ... in tekst ...

Dit is een argument vanuit de politiek-juridische invalshoek, want ...

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.